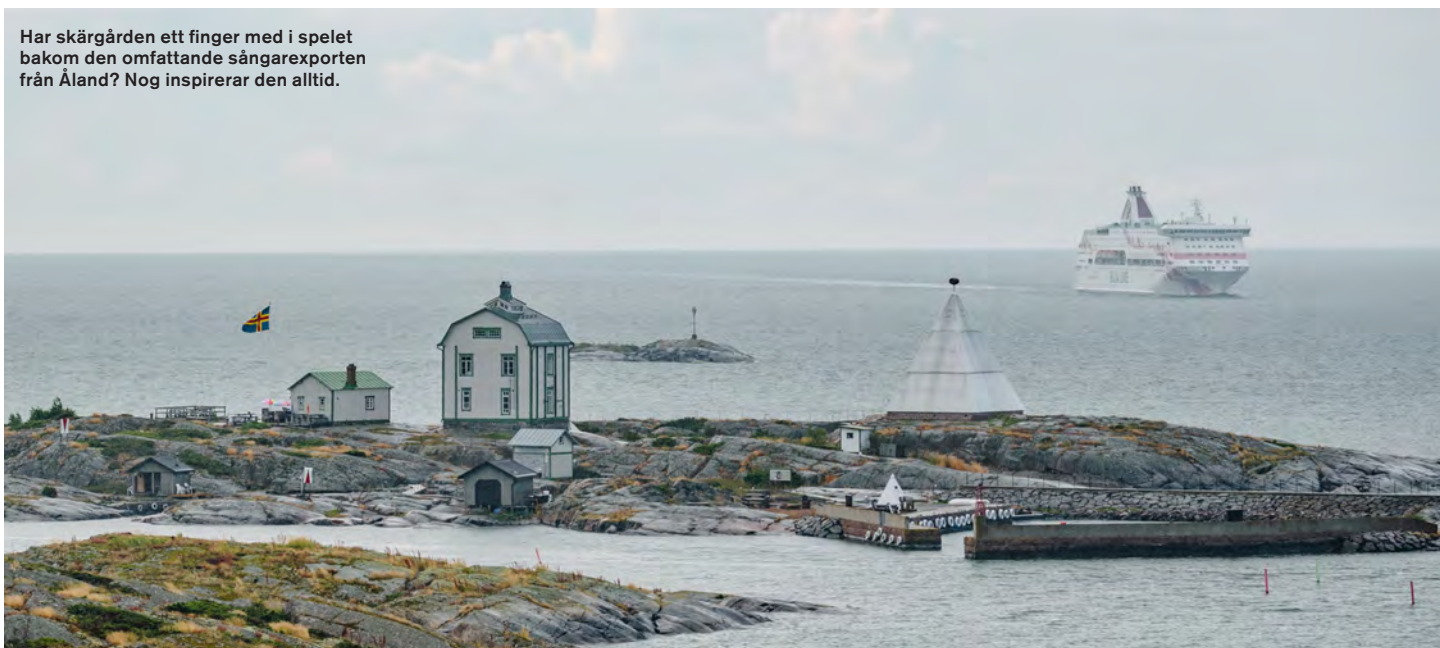

Har skärgården ett finger med i spelet bakom den omfattande sångarexporten från Åland? Nog inspirerar den alltid.

SKÄRGÅRDSSOPRAN

Hon vann en talangtävling på Åland som 11-åring, sjöng för Finlands president och spelade teater under hela barndomen. I dag är *Sofie Asplund* en rikskändis på hemmaplan – och hennes silvriga koloratorsopran har gjort henne oundgänglig på svenska operascener. Sofia Nyblom har träffat den åländska sångerskan inför höstens *Zerbinetta* på Kungliga Operan.

TEXT SOFIA NYBLOM

ETT GENOMBROT I VÄRLDSKLASS” skrev DN:s kritiker efter Sofie Asplunds rolldebut som *Zerbinetta* i Göteborg 2018. Rollen som den spjuveraktiga aktrisen i Richard Strauss *Ariadne på Naxos* var mycket riktigt en vändpunkt för sångerskan – inte bara konstnärligt, utan även på ett djupare, personligt plan.

– Jag befann mig i en livskris innan vi började repetera. Men samtalen vi hade under arbetet var så meningsfulla att jag slutade på topp när vi var framme vid premiär, berättar Sofie Asplund öppet hjärtigt.

I Richard Strauss komiska enaktare från 1912 är det nämligen *Zerbinetta* som har sista ordet. I drag-

kampen mellan opera seria och rustik komedi, mellan dödslängtan och livslust, segrar livet och konsten.

– Operan handlar om förvandling. I sin aria *Grossmächtige Prinzessin* förklarar *Zerbinetta* för *Ariadne* att hon måste gå vidare och ge plats för något nytt i sitt liv. Det finns så många dimensioner i Hugo von Hofmannsthal's text. Jag kände som om *Zerbinetta* pratade med mig.

VI SITTER PÅ TEHUSET i Kungsträdgården, och det är en liten stund kvar innan Sofie ska prova kostym till sin favoritroll i en ny uppsättning av *Ariadne på Naxos* på Kungliga Operan, signerad norska Katharina Jakhelln Semb. >

»Största delen av jobbet är ju inte bekräftelsen utan förberedelserna – men de gånger man får skörda är ju extra roligt!«

2018 sjöng Sofie Asplund Zerbinetta i Göteborgsoperans Ariadne på Naxos. I höst är det Kungliga Operans tur.

LENNART SJÖBERG

Med Julia Sporsén i vårens *Herr Arnes penningar* på Göteborgsoperan.

En vecka har gått sedan repetitionsstarten på nationalscenen. Asplund har precis sagt adjö till Vivaldis *Il Giustino* på Drottningholmsteatern. En scenisk triumf, som kulminerade i tv-inspelning i 30 graders värme. Hon har inte ens hunnit få in en andningspaus mellan de två projekten. Men Sofie Asplund ser bara fördelar. För henne är kombinationen av barockens bel canto och tysk senromantik perfekt ur vokal synpunkt.

– Jag sjunger Strauss mycket bättre efter en sommar med Vivaldi! Barockmusik är direkt och naket, det går inte att sjunga drillar och snabba löpningar om jag är helt spänd. Det har varit otroligt utvecklande, säger sångerskan om den gångna sommaren.

Lägg till detta arbetet på Drottningholm med den dirigerande regissören George Petrou. Genom sitt okonventionella sätt att växla roller mitt under en repetition, och sin närvaro i orkesterdiket, har den grekiske pionjären även fungerat som påminnelse om det dramatiska rastret.

– Regissören brukar ju åka hem efter premiären. Nu ser man honom framför sig varje föreställning, säger Asplund. Som dirigent är han dessutom intensiv och noggrann.

Säsongen som ligger framför den 36-åriga sångerskan är fullmatad. Rolldebuten våren 2023 som Aminta i *Die schweigsame Frau* på Göteborgsoperan blir kulmen på ett späckat spelår. Den mest vokalt krävande rollen hittills för sångerskan, med många

»Jag sjunger Strauss mycket bättre efter en sommar med Vivaldi!»

höga, tekniskt svåra partier – som en expanderad version av Zerbinetta.

Sommaren 2022 firades dessutom 100-årsjubileet av Ålands självstyre i stor stil, bland annat med en nyskriven opera av Daniel Hjorth, *Djävulsdansen*, där Sofie Asplund sjöng och dansade den kvinnliga huvudrollen: en prästfru på 1800-talet, som Mörkrets furste bjuder upp till dans. Vittnesmål från en epok när religiösa hänsyn lade hämsko på både kulturliv och kvinnors frihet – inte bara på Åland utan i många mindre samhällen på fastlandet.

MYCKET HAR HÄNT sedan dess, åtminstone att döma av Sofie Asplunds beskrivning av sin egen uppväxt i öriket Åland mitt i Östersjön. Koloratursopranen har sjungit så länge hon kunde minnas, och var barnstjärna efter att som 11-åring ha vunnit första pris i den nationella, finska talangtävlingen ”Stjärnskott”. Som i sin tur resulterade i inbjudningar att sjunga för Finlands president.

I ett kulturliv där amatörer och proffs arbetar nära varandra saknades det inte möjligheter att stå på scen. Julspelen i kyrkan, inhoppsdansare när ön gästades av *Rhapsody in Rock*, och årliga amatörskådespel lade tillsammans grunden till en scenisk utbildning.

– Man kallade mig för ”Myggan” för att rösten var så ljus och nasal, skrattar Sofie Asplund.

– När det saknades killar och man behövde en Josef till julspelet så räckte jag upp handen. Jag var en Josef med ljus myggröst ... Men det hela visades på Ålands tv.

EFTER GYMNASIET OCH STUDIER på Ålands musikinstitut vändes blicken mot Sverige. En tålamsodprövande serie ansökningar ledde henne först till Vadstena Folkhögskola, vidare till Birkagården, Operastudion och slutmålet: Operahögskolan.

– Jag var 23 år när jag kom in, och tyckte jag var jättegammal. Men det var precis rätt tidpunkt, menar sångerskan. När jag gick ut Operahögskolan fyra år senare – då kunde jag äntligen sjunga.

Vägen till en stabil sångteknik gick över sånger och romanser. Genom två stora musikalroller, Maria i >

SOFIE ASPLUND

ÅLDER 37

BOR i Stockholm

AKTUELL SOM Zerbinetta i *Ariadne på Naxos*, Kungliga Operan hösten 2022; Musetta i Puccinis *La bohème*; Aminta i *Die schweigsame Frau*, Göteborgsoperan våren 2023, och med tv-inspelning av *Il Giustino* på Drottningholmsoperan.

ROLLER I URVAL Susanna (*Figaros bröllop*), Fostersystem (*Herr Arnes penningar*), Gilda (*Rigoletto*), Anne Truelove (*Rucklarens väg*), Sophie (*Rosenkavaljeren*), Constance (*Karmelitsystrarna*), Titania (*En midsommarnattsdröm*).

UTMÄRKELSER Finlands Vita Ros, ordensmedalj av första klassen med guldkors (2022), Hjärdis Schymberg Award (2018), Sten A Olssons kulturstipendium (2018), Rosenborg-Gehrmans stipendium (2015), Birgit Nilssonstipendiet (2013), Anders Walls Girestastipendium (2013).

UTBILDNING Operahögskolan i Stockholm, Birkagården, Operastudio, Vadstena Folkhögskola och Ålands musikinstitut.

West Side Story och *Christine* i *Phantom of the Opera*, erövrade hon solid scenisk erfarenhet – och insikten att hon måste välja. Trots tidiga musikaldrömmar så valde hon den klassiska musiken.

– Det är en mycket större vokal utmaning. Sen är det så, att branschen i viss mån kräver att man väljer sin nisch. Tråkigt, men så är det.

Vid 37 års ålder har Sofie Asplund skaffat sig ett mångfacetterat cv och ett knippe fina utmärkelser. Bland dem första pris i Hjärdis Schymberg-tävlingen 2018 och en Grammis-nominering.

– Största delen av jobbet är ju inte bekräftelsen utan förberedelserna – men de gånger man får skörda är ju extra roligt! Grammis-nomineringen värmdes och överraskade, kommenterar sångerskan.

Så sent som i somras tilldelades hon medaljen Finlands Vita ros av Finlands president.

Det är lätt att se varför kanadensiska sopranen Barbara Hannigan handplockade Sofie Asplund inför lanseringen av sitt mentorsprogram *Equilibrium* 2018. Sångerskan studerade in Anne Truelove i Stravinskys opera *Rucklarens väg* med Hannigan i Paris och turnerade till flera stora europeiska konserter.

– Barbara Hannigan lägger sig inte i sångteknik – men kan föreslå vad hon tror att jag behöver för att komma vidare. Fokus ligger på karriärplanering, att hitta balansen med yoga, mental träning.

LIKT BARBARA HANNIGAN gör Sofie Asplund gärna nya verk.

– Det behövs ju verkligen nyskrivna operor. Framför allt ur ett jämställdhetsperspektiv. Det ska inte behöva vara tio gubbar och en tjej på scenen.

Samtidigt ser hon utmaningen i att tolka den klassiska repertoaren med nya ögon och undvika att hamna i dammiga operaklichéer. Men undantagen finns, inte minst hos de Mozartkvinnor som hon gjort till sina. Framför allt Susanna, som är den roll hon spelat mest.

– Varje gång jag spelar Susanna upptäcker jag något nytt, både om mig själv och om henne.

Också här bekräftar kritikerna hennes egen upplevelse. GP:s recensent beskrev rolldebuten i Göteborg som ”sensationell”:

”Det är en imponerande gestaltning, konsekvent, detaljskarp och naturlig”.

Ålandsborna försitter inte möjligheten att se Sofie Asplund uppträda på svenska fastlandet. Hemma på Åland är hon rikskändis och medierna följer vartenda karriärsteg. Pandemin, och hennes i dag tvååriga son, har dessutom inneburit att hon tillbringat myck-

et tid där och återknutit kontakten efter en periods distansering. Men hemmet finns numera i Stockholm och sin anställning har sångerskan i Göteborg.

FRAMTIDEN FÖR DET ÅLÄNDSKA musiklivet ser ljus ut. Hundraårsjubileet har inneburit stora kultursatsningar på Åland med nya festivaler och operor.

– Vi är närmare 20 operasångare på 30.000 invånare, berättar Sofie stolt.

– Musikteater har alltid funnits på ön. Nu har vi så många professionella musiker så verksamheten kan inte annat än fortsätta att utvecklas. Det ligger i den åländska självbilden att vi är en sjungande, kulturskapande nation.

Numera känner sig Sofie Asplund tryggt förankrad på ön mitt i havet. Att komma hem innebär både möjligheten att arbeta hemma och att koppla av i det element hon njuter av mest.

– Nu, när jag kommer hem, så bor jag i sommarstugan och tar ett dopp varje morgon. Jag är överhuvudtaget beroende av att komma ut i naturen för att tanka. Det är Ålandsbarnet i mig!

»Det behövs ju verkligen nyskrivna operor. Framför allt ur ett jämställdhetsperspektiv.»

I Paris Mexis kreation på Drottningholm i somras.

MARKUS GÄRDER